

MAKİNA İMALATÇILARI BİRLİĞİ **BASIN AÇIKLAMASI**

BASIN AÇIKLAMASI

Makinalar; insanoğlunun ihtiyaçlarını daha kolay elde etme isteği ile ortaya çıkan eski bir sektördür. Bugünkü konforumuzu makinalara borçluyuz. Bir ülkenin gelişimi makine sektörüne bağlıdır. Hangi sektörde bulunursak bulunalım temeli makinaya bağlıdır. Makinasız bir sanayinin düşünülmesi imkansızdır. Bu açıdan bakıldığında sektörün ne kadar öneme sahip olduğu net bir şekilde anlaşılmaktadır. Fakat makinalar nihai tüketiciyle buluşmadığı için çoğu zaman ihmal ve göz ardı edilmiştir.

Türk makina sanayi son yıllardaki gelişmesi ile ülkemizin en önemli can damarlarından biri olmuştur. Makina sanayi katma değeri yüksek kalifiye işçi çalıştıran ve teknoloji üreten özelliği ile stratejik bir sektördür. Bu nedenle; önemle korunmalıdır. Gelişmiş ülkelere dikkat edersek makine sanayilerinin güçlü olduğunu tespit edebiliriz. Gelişmiş ekonomilerde dahi makina sanayileri özel teşviklerle desteklenmektedir.

1960' lı yıllara kadar toplu iğne yapamayan Türk makina sanayi o yıllardan sonra yapılan hamlelerle ve 70 - 80' li yıllarda kullanılan teşviklerle önemli gelişmeler göstermiştir. Bilhassa saç işleme makinalarında Avrupa' da fabrikaların kapanmasına neden olmuştur.

Yıllarca % 20 civarındaki ihracat ve üretim hızı ile makine sanayi 10-11 milyar dolar ihracat yapacak hacme ulaşmıştır. Makine sanayinde katma değer % 70-80' ler civarındadır. Bu sebeple ülkemize en fazla döviz kazandıran sektördür.

Krizin makina sektörüne etkileri :

Makina sektöründe son dönemde yaşanan sıkıntıların en önemli nedeni, sektörün kendisinden kaynaklanan sorunlar olmayıp, tüm sanayi sektörlerinde yatırım yapılmaması ve buna bağlı olarak da makina talebinin büyük ölçüde azalmasıdır. Mevcut ekonomik durum, sanayicileri çok zorunlu olmayan yatırımlarını ertelemeye yöneltmektedir. Ancak, yatırım ortamının iyileştirilmesi, talebin artması halinde tüm sanayi sektörleri ve bunun sonucu olarak da makina imalat sanayii daha iyi bir konuma gelebilecektir.

Ülkemizde 2007 yılında 33,6 milyar dolarlık makina satıldığı hesaplanmaktadır. 2008 yılında satışlar % 7,3 azalarak 31,1 milyar dolara gerilemiştir. Bu gerilemenin ilk sinyalleri 2007 yılı Eylül ayında alınmış, TÜİK verilerine göre aylık imalat artış hızında yavaşlama başlamıştır. 2008 yılında, Eylül ayına kadar imalat her ay, bir önceki yılın aynı ayına göre, aylık % 2 ile 6 arasında düşmüştür. Bu azalış Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırası ile % 10,9, % 11,1 ve % 14,8

MAKİNA İMALATÇILARI BİRLİĞİ **BASIN AÇIKLAMASI**

olmuştur. 2009 da bu gerileme devam etmiş Ocak'ta % 22,7 Şubat'ta % 25,9 Mart'ta % 28,7 ve Nisan'da da % 25,5'a yükselmiştir. Mayıs ayında, Nisan ayına göre az da olsa bir artış gerçekleşmiştir.

2008 yılında ihracat 18,9 artmıştır. Aslında bu değer, iyi bir yıl olan 2007 yılı sonunda ve 2008 yılı ilk yarısında alınmış olan siparişlerin etkisi ile gerçekleşmiştir. Ağustos ayından itibaren ihracat hız kesmeye başlamış, Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 6,9 azalmıştır. İhracat azalması yıl sonuna kadar devam etmiş, Ocak 2009'da % 20,8 Şubat'ta % 34,2 Mart'ta % 33,9 Nisan'da % 32,4 ve Mayıs'ta da % 37,9 değerlerine çıkmıştır.

Makina ithalatımız ise geçmiş dönemde yıllık % 20'den fazla artış gösterirken 2008 yılında bu artış % 0,33'a düşmüştür. 2009 yılı Ocak-Mayıs döneminde, makina ithalatında % 41'lik bir azalma olmuştur. Bu rakam iç talepte henüz bir canlanma olmadığına işaret etmektedir.

Teşvik tedbirleri:

Yatırımları kolaylaştıran en etkin enstrümanlardan birisi yatırım indirimidir. Bir süre önce, Avrupa Birliğine uyum gerekçesi ile yatırım indirimi uygulamasına son verilmiştir. Buna karşın **İtalyan Hükümeti, 26 Haziran 2009 tarihinde yayınladığı kararname ile, firmaların 01 Temmuz 2009 - 30 Haziran 2010 tarihleri arasında sipariş edecekleri yeni makinalarla yapılan yatırımlarda, makina bedelinin % 50'sinin 2010 yılında vergilendirilebilecek karlarından düşülmesini sağlamıştır.** 2010 yılında bir kar oluşmamış ise, takip eden 5 yılda vergi kredisi olarak kullanılabilir. Bu uygulamanın, İtalya'da yeni yatırımları teşvik ederken, makina satışlarına da olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. Avrupa Birliğinin karşı çıkmadığı bu uygulamaya ülkemizde de mutlaka öncelik verilmeli, en azından 2010 yılı sonuna kadar **yeni makinalarla** yapılacak yatırımlarda yatırım indirimi uygulamasına başlanmalıdır.

Son dönemde hazırlanan teşvik tedbirlerinin makina sektörüne fazla bir katkı sağlaması beklenmemektedir. Bilindiği gibi sanayiciler, önemli pazarlara yakın olmayı tercih etmektedirler. Durum makina imal edenler için de aynıdır. Örnek olarak takım tezgahı sektörüne bakarsak, bu tür makinaların yaklaşık % 35'ini (ülkemizde ve gelişmiş ülkelerde) otomotiv ve yan sanayi tesisleri satın almaktadır. Otomotiv ve yan sanayi ise özellikle Bursa, İzmir ve Kocaeli bölgesinde yoğunlaşmıştır. Buna paralel olarak da ülkemiz takım tezgahı imalatının % 70'ini Bursa ve İzmir'de mevcut kuruluşlar gerçekleştirmektedir. Tezgah imalatçısı, otomotiv kuruluşlarına yakın olmak, bunların projelerini izlemek ve pazardaki değişikliklere göre, gerektiğinde yeni modelleri devreye almak veya mevcut makinalarını geliştirmek durumundadır.

MAKİNA İMALATÇILARI BİRLİĞİ **BASIN AÇIKLAMASI**

Bu firmalara ne kadar teşvik verilirse verilsin, bunların uzak illere geçmeleri mümkün gözükmemektedir. Diğer tür makinaları imal eden birçok kuruluş da benzer ihtiyaçlar sonucu 1. bölge olarak belirlenen illerde yerleşmişlerdir ve bu bölge dışına çıkmaları pek mümkün bulunmamaktadır.

Diğer yandan yeni mevzuat, 1. bölgede en az 50 milyon liralık yatırım yapılması halinde devlet desteklerinden yararlanılmasına imkan vermektedir. Makina sektöründe, gerek ülkemizde gerekse Avrupa'da hakim yapı KOBİ ölçeğidir. Bu sektörde bir seferde 50 milyon liralık yatırım, geçmiş yıllarda gerçekleşmediği gibi önümüzdeki birkaç yılda da gerçekleşmesi beklenmemelidir. Bu alt limit tespit edilirken yabancı sermayenin yatırım yapması beklenmiş ise, makina sektöründe böyle bir beklentinin gerçekleşmesi oldukça zayıf bir ihtimaldir. Belirtildiği gibi makina sektörünün genel yapısı, gelişmiş ülkelerde de KOBİ ölçeğinde olup, bunların önemli bir kısmı da aile şirkettir. Makina sektöründe pazarın eski yapısına kavuşmasının en erken 2012 yılında olacağı tahmin edildiğine göre, bu sektörde, bu ölçekte bir yerli veya yabancı sermaye yatırımı yapılma ihtimali oldukça düşüktür. Bu görüşlerle, hazırlanan mevzuatın, gerek makina imal eden firmaların birinci bölge dışına çıkmalarını, gerekse belirtilen ölçekte yeni yatırım yapmalarını sağlaması mümkün görülmektedir. **Dolayısıyla bu alt sınır düşürülmelidir.**

Makina satışlarında KDV'yi KOBİ'ler ödemektedir

Bakanlar Kurulu kararı ile bazı makinaların % 18 olan KDV'si 30.06.2009 tarihine kadar % 8'e indirilmiştir. Firmaların ellerinde bulunan ve satamadıkları makinaların alımını kolaylaştırması bakımından bu karar bir miktar yarar sağlamıştır. Ancak, aşağıda belirtilen nedenlerle bu kararın makina imalatçılarına sağladığı yarar çok sınırlı olmuştur. Bu bakımdan kararın süresi uzatılmalı ve kapsamı genişletilmelidir.

1. Her tür makina bir yatırım aracıdır ve satılan her makina, sadece imalatçıda değil kullanıcıda da yeni istihdama imkan vermektedir. Bu nedenle KDV oranı, sadece sınırlı tipte makina için değil, GTİP 84 altında yer alan tüm makinalar için % 8'e indirilmelidir,
2. Çoğu KOBİ ölçeğinde ve mali imkanı sınırlı olan makina imalatçıların hemen tümü stok için makina imal etmemekte, sipariş üzerine çalışmaktadırlar. Yatırımlarda kullanılan çoğu makina için imal süresi üç ayı geçmektedir. Avrupa Birliği raporunda da belirtildiği gibi genel olarak makina imalat sektöründe, imalat ile teslim arasında geçen ortalama süre 5 ay civarındadır. Bu nedenle söz konusu kararname ile 3 aylık süre için sağlanan KDV

MAKİNA İMALATÇILARI BİRLİĞİ BASIN AÇIKLAMASI

indirimi, sınırlı sayıdaki KOBİ'nin elindeki birkaç makinanın satışını sağlamanın ötesinde, **imalat sektörüne** yeni sipariş almaları bakımından bir imkan getirmemiştir,

3. Kararnamenin tanıdığı üç ayla sınırlı süre, belirtilen nedenlerle **sanayiciden çok ithalatçıların** oluşmuş stoklarının eritilmesine yardımcı olmuştur,
4. Diğer yandan, büyük ölçekli kuruluşlar, yaptıkları yatırımları teşvik belgesi almak suretiyle gerçekleştirmektedirler. Teşvik belgesi alınarak yapılan bu yatırımlarda kullanılacak makinaların satın alınmasında uygulanan KDV oranı ise sıfırdır. Finans imkanları sınırlı olan KOBİ'ler, ihtiyaç duyduğu makinaları nakit durumu müsait olan dönemlerde tek tek almakta, bunlar teşvik belgesine bağlanamadığından da bu alımlarda % 18 KDV ödemek zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla **küçük ölçekli yatırımcı makinasını % 18 KDV ile almakta, büyük firmalar ise KDV ödememektedirler.** Bu durum önemli ölçüde bir haksız rekabete de neden olmaktadır.

Belirtilen nedenlerle ve yatırımların kolaylaştırılması için, ayırım yapılmadan KDV indirimi tüm makinalara % 8'e indirilmeli ve sınırlı bir dönem için değil süresiz olarak uygulanmalıdır. Bu konuda bir tereddüt var ise, ***şu anda 3 ay olarak belirlenen süre 2009 yılı sonuna kadar uzatılabilir*** ve gelişmeler gözlenerek yılsonunda yeni bir değerlendirme yapılabilir. Yapılacak 3'er aylık uzatmalar, teslimatın yetişmeme ihtimali dolayısıyla yeni siparişlerin verilmesinde tereddütlere neden olabilecek ve bu sektörün özellikleri dolayısıyla beklentiler gerçekleşmeyecektir.

Daha olumlu sonuçların alınabilmesi için, bu tür önlemler alınırken ilgili sektör kuruluşlarının görüşleri mutlaka alınmalıdır. Her sektörün kendine has özellikleri bulunmakta, alınacak önlemler farklı sektörlerde farklı sonuçlar verebilmektedir. Bu detayların sektör dışındaki kişilerce bilinmesi mümkün değildir. Bu nedenle, sektör kuruluşlarına güvenilmeli, bunların görüşleri alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Çoğu üçüncü ülkelerden gelen ve teknik düzenlemelere uygun olmayan makinaların ithalatını önleyici önlemler alınmalıdır:

Avrupa Birliği, gerek piyasa denetimi, gerekse teknik düzenlemelere uygun olmayan malların ve bu arada makinaların girişini önleyecek, gümrük denetimlerini daha etkin hale getirecek önlemler almaktadır. İlgili bakanlıklar bu çalışmalarını yakından izlemeli ve kısa sürede ülkemizde de uygulanmasını sağlamalı, özellikle üçüncü ülkelerden gelen AB ve ülkemizde zorunlu uygulamada olan teknik düzenlemelere ve CE işareti kullanımı gereklerine uygun olmayan makinaların ithalatı engellenmelidir.

MAKİNA İMALATÇILARI BİRLİĞİ BASIN AÇIKLAMASI

İşçilik ve enerji maliyetleri tüm sanayi kollarında rekabeti olumsuz etkilemektedir:

Tüm sanayi sektörlerinde işçilik üzerindeki vergi ve primlerin yüksekliği, sıkça dile getirildiği gibi firmaları çok zorunlu olmadıkça eleman almamaya, hatta kayıt dışı istihdama yönelmektedir. Kayıt dışı istihdam ve satışlar kurallara uygun çalışan firmalara karşı haksız rekabet yaratmakta, onların pazar payını almakta, işlerini geliştirmelerine ve kayıtlı eleman istihdamının artmasına da engel olmaktadır. Uzun süredir konuşulan bu konuda sanayiciyi rahatlatacak önlemler en kısa sürede alınmalıdır.

Benzer olarak enerji maliyetleri, Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan ortalama değerler düzeyine indirilmelidir.

İç ve dış satış kredilerine erişim kolaylaştırılmalıdır:

Yurt dışı satışlarda orta ve uzun vadeli kredi çok önemli bir destek niteliğindedir. Rekabet ettiğimiz pazarlarda, makina imalatı yapılan hemen tüm ülkelerin Exim Bank'ları 2 yılı ödemesiz 7 yıl vadeli ve çok uygun koşullu krediler vermektedir. Hemen tüm ülkelerin yaşadığı kriz döneminde makina alıcısı, fiyatı biraz daha fazla da olsa, uzun vadeli kredi ile alımı tercih etmekte ve kredi geri ödemelerini kazandığı para ile yapabilmektedir. Bu nedenle Türk Exim Bank kaynakları güçlendirilmeli, özellikle makina satışlarında en azından 5 yıllık vade verecek imkana kavuşturulmalıdır. Bu önlem makina ihracatının kısa sürede artmasını sağlayacaktır.

Ülkemizdeki sanayi kuruluşlarının yatırımları için gerekli kredi kaynaklarına erişmelerini kolaylaştırıcı önlemler alınmalı, makina imalatçılarında uygun koşullu satıcı kredisi imkanları sağlanmalıdır.